
Első a család

Beszélgetés a Vocalise – a három szoprán formáció tagjaival: Baghi Viktóriával, Gaál Mónikával és Kiss Viktóriával

- Kérem, meséljenek nekünk a Vocalise - a három szoprán megalakulásáról, küldetéséről, a tagokról, a mindennapokról.

- Mindhárman egy énekmesterhez járunk, ott ismerkedtünk meg, és barátság szövődött közöttünk - a közös cél, közös élmények, koncertek pedig összekovácsoltak bennünket, ezért úgy döntöttünk, a szakmában is erősítjük egymást. Vocalise-ként 2016 óta működünk, az eltelt időszakban, mind a barátságban, mind a munkában megmutatkozott, hogy bár nagyon különbözőek vagyunk, jól tudunk együtt dolgozni. Hiszünk a sokszínűség erejében, és hisszük, hogy ezáltal a közönségnek is különleges élményt adhatunk. Az opera, a zene, az éneklés szeretete közös szenvedélyünk, szeretnénk ezt minél több emberrel megosztani nemtől, kortól függetlenül.

A Vocalise mellett mindannyiunknak van civil foglalkozása is, így fokozott energia befektetéssel jár a közös teendők megszervezése. A nyolc órás munkanapok után délután, este, valamint hétvégén kezdődik a „Vocalise műszak”, amikor előkészülünk a következő projektjeinkre. Ez nem könnyű, meg kellett tanulnunk kattintani és magunk mögött hagyni a hétköznapokat, hogy megfelelően koncentrálhassunk a közös céljainkra: az éneklésre és az előadásainkra.

- Az opera nem könnyű műfaj. Hogyan lehet közel hozni a gyerekekhez, esetleg megszerettetni velük?

- Az opera összetett műfaj, nem könnyű megszerettetni a gyerekekkel. A műfaj sajátossága, hogy végig énekelnek a művekben, prózai részek általában nincsenek benne. Ezért egy gyerek számára nehezebb követni a cselekményt, a szöveget, ráadásul nagy, erős operai hangok szólnak a művekben. Ezért az operalátogatásokat jó, ha egy előzetes felkészítés is megelőzi, hogy élvezni tudják az előadást, de talán a legfontosabb, hogy a gyerekek nyelvén, a gyerekekhez szóljanak ezek az előadások.

- Pár szót hallhatunk a Jancsi és Juliska meseoperáról? Mennyiben különleges?

- Engelbert Humperdinck: Jancsi és Juliska című meseoperájából készült keresztmetszet előadásunkat 2017 novemberében mutattuk be a Magyar

Színházban, mely kifejezetten a kisebb gyerekeknek (5-10 éves korosztálynak) szól. Az előadás különlegessége, hogy a zenei jeleneteket meseszöveg köti össze, így azok számára is könnyen fogyasztható, akik először találkoznak a műfajjal. Emellett a játékidőt a gyerekek figyelméhez igazítottuk, 45 perces, tanórányi hosszúságú előadást hoztunk létre, így az előadás hiánypótló a legkisebb korosztály számára. Az előadás végén a gyerekek feljöhetnek hozzánk a színpadra, együtt táncolhatnak, énekelhetnek velünk, bekukucskálhatnak a mézeskalácsházba, és akár még közös fényképet is készíthetnek a szereplőkkel.

Nagyon köszönjük énekmesterünk, Sánta Jolán operaénekes fáradhatatlan munkáját, aki nemcsak az előadás zenei dramaturgja, hanem rendezője is, valamint mesélője az előadásnak. A 2017-es nyarunk szinte minden nap az előadás létrehozásával telt, a kivitelezés egészét mi valósítottuk meg, feltérképeztük az üzleteket, díszletelemek után kutattunk. Az előadás háttéréként szolgáló meseszerű képeket Baghi Noémi elképzelése és rajzai alapján Noémi segítségével közösen festettük, ugyanígy a mézeskalácsház és az eltévedt testvérpár otthona is két kezünk szorgos munkáját dicséri. Jelmezeinket pedig Szlatényi Laura készítette.

- Milyen módszereket használnak, hogy a vakok és gyengénlátók számára is akadálymentes legyen egy-egy előadás?

- Az előadáshoz előnarrációt készítettünk, amely bemutatja, milyen helyszíneken játszódik a történet és mesél a szereplőkről is. Ha lehetőség van rá, a gyerekek feljöhetnek hozzánk a színpadra, megnézhetik a díszleteket, kellékeket, és megismerkedhetnek velünk, a szereplőkkel. Ezt követően kezdetét veszi az audionarrációval kibővített előadás.

- Mi ösztönzi és motiválja önöket, a három fiatal szopránt az éneklésre?

- Az éneklés gyerekkorunk óta alapvető része az életünknek, elképzelni sem tudjuk e nélkül a mindennapjainkat. Az éneklés az önkifejezés eszköze, már kicsi gyerekkorunkban is ezzel adtunk hangot örömünknek és szomorúságunknak. Mostanra megérett bennünk a vágy, hogy az éneklést professzionális szinten műveljük, ehhez pedig választott műfajunk az opera. A koncertek és az előadások során nemcsak a közönség, hanem mi is feltöltődünk a kölcsönös energiáktól és ez jó érzés. Függetlenül az embert, újra és újra át szeretnénk élni a pillanatot, ez nagy motiváció az újabb célok kitűzéséhez.

Kiss Viki:

Óvodás koromban elhatároztam, hogy operaénekes leszek (kitartóan próbáltam is utánozni a „nagyok” operai éneklését. Az élet azóta számtalan terü-

letre sodort, jelenleg a Pesti Magyar Színházban dolgozom a produkciós, műszaki és üzemeltetési titkárságon. Ám a zene szeretete mindig velem volt, s talán most megadatik, hogy azt a különleges élményt, amit az opera varázslatos világa nyújt, az éneklésen keresztül megoszthatom másokkal. S ha életem végén visszatekintek az eltelt évekre, elmondhatom, hogy érdemes volt élnem. Mert adni jó!

Baghi Viktória:

Kisgyermekkorom óta körülvesz a zene. Az éneklés olyan számomra, mint a levegővétel, sokszor észre sem veszem, hogy dúdolok. Évekig énekeltem kórusban, örök barátságokat és fantasztikus élményeket kaptam. Mostanra egyértelmű számomra, hogy az opera az a műfaj, amiben én leginkább én vagyok. Életemben az éneklés mellett meghatározó szerepet játszik a színház is. Jelenleg a Pesti Magyar Színházban dolgozom szervezési osztályvezetőként, kulturális menedzserként.

Gaál Mónika:

Mindig is vonzott a színpad, bár először a szöveges műfajok találtak meg, prózai gyermekdarabban is kipróbálhattam magam. Tizenöt éves koromban kezdtem zenét tanulni, az opera műfajával hatodik éve foglalkozom komolyabban. Számomra az opera a beszélt és a zenei nyelv találkozása, szenvedélyes, izgalmas, olykor végletes világ – de épp ezért szeretjük.

- Milyen a közönség fogadtatása egy-egy előadás után? Kapnak hasznos visszajelzéseket?

- Törekszünk arra, hogy koncertjeinknek a műsoron túl legyen valami kis különlegessége, így tematikus estjeinkhez kapcsolódóan saját készítésű ajándékkal szoktunk kedveskedni. Készítettünk már virágot, süteményt, karácsonyi koncert alkalmával karácsonyi díszet és szaloncukorral is készülünk. Koncertjeinken az áriákat eredeti nyelven énekeljük, ezért a közönségnek magyar nyelvű szövegkönyvet készítünk ki, hogy a zenén túl is értsék az áriák mondandóját. A közönség szeretettel fogadja a koncertjeinket, nagyon örülnek a kézzel készített ajándékoknak, sokan még most is őrzik a tőlünk kapott emlékeket. Előadások után a Facebook oldalunkon is kapunk pozitív visszajelzéseket, ez mindig nagyon motiváló, és nagy segítség a jövőbeni elképzelések megvalósításához.

Jancsi és Juliska előadásaink során a gyerekközönségünk nagyon élvezi az előadást, az első hangtól az utolsóig velünk vannak, reagálnak a színpa-

don történetekre – például felnevetnek Jancsi és Juliska seprűharcán, vagy összerezzenek a boszorkány megjelenésekor.

Egy-egy koncert, előadás után szoktunk is kint hagyni a nézőtéren kérdőíveket, ahol kifejezetten kérjük a közönség véleményét. Ez mindig nagyon hasznos, segít a fejlődésben, és a következő események megszervezésében is.

Rólunk mondták:

„Zseniális előadók, művek és helyszín. Különleges estét varázsoltok. Köszönöm az élményt, csak így tovább!”

„Színes, sokszínű volt az előadás, tehetséges, felkészült énekesekkel, zenészekkel. Köszönöm az élményt!”

„Egyszerűen Vocalise rajongó vagyok!”

„Fantasztikus előadás volt, a 10 éves korosztály számára ismerkedés az opera műfajával, az ismert mesén keresztül.”

- A Nádor Teremben is lesz koncertjük. Megtudhatunk erről valamit kedvcsinálásképpen?

- A Nádor Teremben június 22-én már harmadik alkalommal rendezünk koncertet, visszatérő vendégek vagyunk, teljesen beleszerettünk a terem fantasztikus akusztikájába és szépségébe. Most is tematikus koncerttel készülünk, ezúttal a francia nagyopera aranykorába invitáljuk közönségünket. A műsor igazi unikum, hiszen napjainkban a francia bel canto zenei világa kevésbé ismert, mint az olasz bel canto operaké. A különleges est során többek között Massenet, Gounoud, Délibes, Offenbach és Meyerbeer emblemikus áriái csendülnek fel, megelevenítve az operairodalom végletes nő alakjait: Júlia, Margit, Ophélia, Olympia egy estén!

Természetesen ezúttal sem marad meglepetés nélkül, aki ellátogat a koncertre, szeretettel várunk minden érdeklődőt! Amennyiben vágnak egy kis francia kikapcsolódásra, jegyigényüket akár közvetlenül felénk is jelezhetik: vocalise.enekesek@gmail.com.

Hogy semmi információról ne maradjanak le, csatlakozzanak Facebook eseményünkhöz, ahol további érdekességeket tudhatnak meg a közelgő koncertről. Ne feledjék: 2019.06.22. 18:00 L'amour toujours – mindörökké szerelem! koncert – ott a helyük!

- Akinek lenne kedve csatlakozni a társulathoz, mit kell tennie?

- Három szopránként így teljes a csapatunk, hiszünk az ebben rejlő erőben. De nem utasítjuk vissza lelkes fiatal emberek jelentkezését sem. Elsősorban projektekhez lehet csatlakozni, és ha úgy alakul, hogy teljes az összhang, akár csapattagként is nyitottak vagyunk az együttműködésre.

- Milyen távlati tervekben gondolkodnak?
- Most elsősorban a június 22-i koncertünkre fókuszálunk, de a távlati tervek között szerepel koncertcsomagok összeállítása, amivel szélesebb közönséget is meg tudunk szólítani, hiszen nekünk nagyon fontos ennek a műfajnak a megismertetése, megszerettetése.
- Miben tudunk mi, a közönség segíteni?
- Jöjjenek el minél több koncertünkre, eseményünkre. Kövessenek minket a közösségi oldalainkon (Facebookon és Instagramon), legyenek részesei életünknek, a mindennapjainknak. Iratkozzanak fel hírlevelünkre, hogy első kézből értesüljenek a Vocalise életének legfontosabb állomásairól – érdeklődésüket e-mailben jelezhetik felénk: vocalise.enekesek@gmail.com.
- Mit üzennek az olvasóknak?
- Hiszünk a zene gyógyító erejében, amely nemcsak a lelket, hanem a testet is gyógyítja. Hallgassanak sok zenét, legyenek nyitottak a bennünket körülvevő rezgésekre, és jöjjenek el minél több Vocalise koncertre!

További sikeres és eredményes fellépést kívánok az olvasóink nevében is!

Árvey Mária

A látássérülteket is érinti a közjegyzők díjszabásáról szóló rendelkezések változása

2019. július 1-jén lép hatályba a közjegyzői díjszabásról szóló 22/2018. (VIII. 23.) IM rendelet, amely az e tárgyban korábban kiadott 14/1991. (XI. 26.) IM rendeletet váltja fel.

Az új szabályok alapján a közjegyzők eljárásáért, munkájáért fizetendő díjak valamelyest emelkednek, ugyanakkor a rendeletbe egy, a látássérültek szempontjából fontos rendelkezés is bekerült.

Mint ismeretes a jelenlegi jogi környezet meglehetősen szigorú szabályozást tartalmaz az olvasásra, illetve nevük aláírására valamilyen okból nem képes személyek írásbeli nyilatkozattételével kapcsolatban. Ez a gyakorlatban abban nyilvánul meg, hogy ezek az emberek – köztük látássérültek – sok esetben csak közjegyző előtt tehetnek jognyilatkozatot (például végrendeletet), vagy köthetnek meg bizonyos szerződéseket. Tipikusan ide tartoznak például az ingatlan átruházására vonatkozó jogügyletek, amelyekhez írni, vagy olvasni nem képes személy esetében mindig közjegyzői okiratba foglalás szükséges. Ez a helyzet – amellett, hogy sokszor körülményesebbé, bonyolultabbá teszi az érintettek ügyintézését - további költségeket is jelent

számukra a közjegyzői munkadíj megfizetése miatt. Részben ez is az oka annak, hogy a szövetség – a Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetségével (MEOSZ) együtt - több fórumon jelezte már ezeket a problémákat, illetve tett konkrét javaslatokat is a rugalmasabb, az egyéni érdekeket jobban szem előtt tartó szabályozás kialakítására.

Talán ennek is szerepe volt abban, hogy a most hatályba lépő fent említett IM rendelet úgy rendelkezik, hogy az írásra vagy olvasásra képtelen személy jognyilatkozatának közokiratba foglalásáért a munkadíjat a feléig le kell szállítani (IM rendelet 7. § (2) bekezdés.) Ez a díjcsökkentés vonatkozik az ügyérték alapján megállapított munkadíjra, vagyis amikor az adott jogügyletben szereplő érték, például egy ingatlan adás-vétele esetén a szerződésben rögzített érték a díj alapja. De ezt alkalmazni kell arra az esetre is, amikor az adott ügylet értéke nem állapítható meg, (például végrendelet készítése), ilyenkor a munkadíjat a közjegyzői okirat elkészítésére vonatkozó eljárásra fordított idő alapján állapítják meg.

Ezt a változást egyrészt üdvözlendőnek tartjuk, hiszen – ha már mindenképp igénybe kell venniük a közjegyző szolgáltatását a látássérülteknek, az legalább ily módon kisebb anyagi terhet jelent a számukra. Másrészt viszont nem lehetünk elégedettek ezzel a megoldással, a szabályozás ugyanis ettől még nem lett rugalmasabb, az egyéni igényekhez jobban igazodó.

A cél végső soron olyan szabályozás kialakítása, ami – azzal együtt, hogy védi a fogyatékos emberek jogbiztonságát – a mostaninál több választási lehetőséget biztosít számukra annak eldöntésére, hogy szeretnének-e egy adott szerződést, nyilatkozatot közokiratba foglaltatni vagy más formában készíttetnék azt el.

Gulyásné dr. Bölkény Ágota jogtanácsos

Vállalkozna, de hogyan?

Ez alkalommal azt a - sokak által megfogalmazott - kérdést járjuk körül, hogy aki vállalkozóként, esetleg társas vállalkozás tagjaként szeretne munkát végezni – a kérdést most elsősorban adózási oldalról vizsgálva – erre milyen lehetőségei vannak. Különös figyelmet fordítunk ebből a szempontból most azokra, akik a vállalkozást valamilyen ellátásban részesülőként folytatnák.

Kisadózó vállalkozók tételes adója

Azoknak a vállalkozóknak, akik működésük, tevékenységük során nem tudnak költségeket elszámolni, illetve akiknek vállalkozásból származó jövedelme éves szinten a 12 millió Ft-ot nem haladja meg, érdemes lehet a kisadózó vállalkozások tételes adója szerinti adózást választani (KATA.) Az adózás eme formáját az egyéni vállalkozók, illetve egyéni cégek mellett, az ügyvédi irodák, valamint azok a betéti társaságok és közkereseti társaságok választhatják, amelyeknek csak természetes személy tagjai vannak.

A kisadózó vállalkozások tételes adójáról és a kisvállalati adóról rendelkező 2012. évi CXLVII. törvény (a továbbiakban: KATA törvény) szerint az adózók e tételes adó megfizetésével egy sor közterhet teljesítenek, vagyis mellette nem kell pl. a személyi jövedelemadót, járulékokat, a szociális hozzájárulási adót, társasági adót, stb. megállapítani, bevallani, illetve megfizetni.

Akik főállásúként választják ezt az adót, azok havonta 50.000 Ft-ot kötelesek fizetni, illetve vállalhatják ennél még magasabb, havi 75.000 Ft tételes adó fizetését is. Ha ezt vállalják, ezzel teljeskörű biztosítottá válnak, vagyis jogosultak lesznek valamennyi, a társadalombiztosítás által nyújtott ellátásra, szolgáltatásra (például az egészségbiztosítás pénzbeli ellátásaira: táppénz, csecsemőgondozási díj, gyed, de a munkanélkülieknek járó ellátásokra, szolgáltatásokra is és a nyugdíjhoz szolgálati időt szereznek, stb.) 50.000 Ft tételes adó fizetése esetén 94.400 Ft, 75.000 Ft adó vállalásánál pedig 158.400 Ft képezi az alapját ezeknek az ellátásoknak, azaz ezek az összegek számítanak ilyenkor az adózó havi jövedelmének.

Azok, akik nem főállásúként tartoznak a KATA hatálya alá, ugyan havonta csak 25.000 Ft tételes adót fizetnek, viszont ennek fejében nem válnak biztosítottá. Ez azt jelenti, hogy ők például keresőképtelenség esetén táppénzt nem kapnak, és erre az időre nyugdíjhoz sem szereznek szolgálati időt.

Főállású, vagy nem főállású kisadózó

A KATA törvény ebben az esetben azt sorolja fel tételesen, kik azok, akik nem minősülnek főállású kisadózónak. Akik nem tartoznak bele ebbe a felsorolásba, azokat főfoglalkozásúnak kell tekinteni.

Nem főállású kisadózó például - a teljesség igénye nélkül, a jellemzőbbeket kiemelve -, aki a vállalkozása mellett heti legalább 36 óras foglalkoztatási jogviszonyban áll (neki ez lesz a főállása); továbbá, aki nyugdíjas; aki korábban rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjban részesült, jelenleg pedig rehabilitációs, vagy rokkantsági ellátást kap; illetve, akinek a komplex minősítés alapján egészségkárosodása 50%, vagy ennél magasabb mérté-

kü és rokkantsági ellátást kap; végül, aki közép vagy felsőfokú oktatási intézményben folytat tanulmányokat.

Ebből viszont az következik, hogy – ha csak nincs másik foglalkoztatási jogviszonya, vagy nem nyugdíjas - a KATA szempontjából főállásúnak kell tekinteni azt, aki nem a megváltozott munkaképességűeknek járó ellátást, hanem például rokkantsági járadékot, vagy csak fogyatékosági támogatást, vakok személyi járadékát stb. kap.

Adószámmal rendelkező magánszemély tevékenysége

Magánszemélyként nemcsak mint egyéni vállalkozó, hanem bizonyos esetekben mint adószámmal rendelkező is végezhetünk tevékenységet. Ebben az esetben általában csak személyi jövedelemadó terheli a bevételünket, az is igaz viszont, hogy költségeket elszámolni csak annyiban lehet, hogy a bevétel 90%-a tekinthető jövedelemnek, ez alapján kell adóznunk. Nem egyszerű viszont annak megválaszolása, mikor, milyen tevékenység végezhető ilyen módon. Az e tekintetben nem túl részletes jogi szabályozás, illetve a kialakult gyakorlat alapján az kimondható, hogy az ingatlan bérbeadás, egyéb szálláshely-szolgáltatás, valamint a szellemi szabadfoglalkozásnak tekinthető tevékenységek (például nyelvvoktatás, óraadóként történő oktatás, korrepetálás stb.) folytathatók ebben a formában is. Egyéb esetben viszont egyedileg kell eldönteni, hogy a tevékenység, amit végzünk, vagy végeznénk rendszeresnek, vagy inkább csak alkalmanként folytatottnak minősül-e. Rendszeres, üzletszerű, nyereségorientált tevékenység folytatására ugyanis csak vállalkozóként van lehetőség.

Általánosságban elmondható, hogy a választott tevékenység befolyásolja, hogy azt milyen formában lehet gyakorolni (vállalkozóként, - ide értve a társas vállalkozást is -, vagy adószámmal rendelkező magánszemélyként).

E körben az adószám/vállalkozói igazolvány kiváltásakor kapható pontos információ, a megjelölt tevékenység vonatkozásában.

Az sem hagyható figyelmen kívül, hogy a vállalkozás által végzett tevékenység esetében kell, hogy legyen olyan személy a vállalkozásban, aki a megfelelő képesítéssel rendelkezik a tevékenység gyakorlására. A vállalkozónak, vagy a vállalkozás (társas vállalkozás) vezetőjének kell - szükség szerint felhívásra – igazolnia, hogy az adott tevékenység végzéséhez rendelkezik megfelelő képesítéssel, vagy ő, vagy más az adott vállalkozásban tevékenységet végző személy. A képesítési követelménynek természetesen az adószámmal rendelkező magánszemély esetében is - értelemszerűen - a gyakorolt tevékenységhez kapcsolódóan kell érvényesülnie.

Ha valaki nincs még tisztában azzal, hogy az általa folytatni kívánt tevékenység mennyire lesz majd rendszeres, nyereségtermelő munka, akkor először próbálkozhat adószámos magánszemélyként ezt folytatni, később pedig bármikor áttérhet az egyéni vállalkozói jogviszonyra.

Az önálló tevékenység folytatásához szükséges adószámot a NAV-nál kell igényelni, ahol tisztázható az is, hogy az adott tevékenység folytatására ilyen formában van-e lehetőség.

Gulyásné dr. Bölkény Ágota

Mesterséges intelligencia a közjóért - A Microsoft dollár-milliókat ad jó ügyekre

A mesterséges intelligencia egyfelől a tudományos-fantasztikus filmek misztikumának tűnhet, másfelől viszont nagyon is napi valóságunk részévé vált. Ennek megfelelően egyre gyakrabban van jelen a közbeszédben is, többnyire azonban nem fejlődést várunk, sokkal inkább félünk tőle. Több előadásban köszöntek vissza ezek a tapasztalatok a Microsoft Magyarország Tech for Social Impact című programjának zárórendezvényén.

A Távszem projekt két munkatársa, Németh Orsolya társadalmi kapcsolatok referense és Baráth Bernadett szolgáltatásvezetői asszisztens képviselte az MVGYOSZ-t a Microsoft budapesti irodaházában 2019. június 5-én megtartott konferencián. A rendezvényen a Microsoft AI for Good (Mesterséges Intelligencia a Közjóért) programját mutatták be a cég hazai és közép-kelet-európai képviselői.

A két éve indult világméretű program három területen támogatja a civil szervezetek törekvéseit: környezetvédelem, akadálymentesítés és humanitárius segítségnyújtás. Ennek keretében öt éven át pályázati úton olyan programokhoz nyújt technikai és szakmai támogatást a Microsoft, melyek megvalósításában kulcsszerepet kap a mesterséges intelligencia alkalmazása. Az AI for Accessibility (mesterséges intelligencia az egyenlő hozzáférésért) alprogram keretében olyan fejlesztéseket támogatnak, melyek a hozzáférés szempontjából hátrányos helyzetben lévő felhasználói csoportokat, így különösen a fogyatékossgal élőket, a mesterséges intelligencia alkalmazásával segítik hozzá az önállósághoz, kiemelt szempontként kezelve a munkae-rő-piaci integrációt.

A Microsoft küldetése, hogy a technológia segítségével minden ember többet érjen el. A világcég fontos feladatának tartja a mesterséges intelligencia

elterjesztésén túl annak etikus, emberséges használatát. Olyan fiatal még ez a tudományterület, hogy a világon sehol nincs jogi szabályozás, mely felhasználását az ésszerűség határain belül és az emberi jogi és etikai elvek mentén korlátozná, ezért egyfajta önszabályozásra van szükség azon szervezetek részéről, akik alkalmazzák a mesterséges intelligenciát. Az önszabályozás hat etikai alapelv mentén valósítható meg, ezek a társadalmi igazságosság, a megbízhatóság, a biztonság, az átláthatóság, a befogadás és a felelősségvállalás. A mesterséges intelligencia etikus felhasználása egy emberséges jövő záloga.

A mesterséges intelligenciát ma még leginkább egy-egy konkrét feladat megoldására, automatizálására lehet felhasználni. A leggyakrabban alkalmazott eszközök a kép-, hang- és érzelemfelismerés és a szövegértelmezés. Példaként több olyan alkalmazást is bemutatnak, melyek az emberről készült fotó alapján beazonosítják nemét, életkorát és hangulatát, hogy aztán ehhez igazodva ajánljanak neki termékeket, programokat vagy gyűjtsenek statisztikai adatokat például egy kiállítási tárgy iránti érdeklődéséről.

A rendezvényen bemutatkozott nyolc olyan, elsősorban informatikai cég, melyek termékeikkel és szolgáltatásaikkal hatékonyan segíthetik a civileket küldetésük megvalósításában. Volt köztük elearning-rendszert fejlesztő startup, nyelvészekből álló adatelemzési és kommunikációs szolgáltatásokat kínáló cég, az egészségtudatosságot erősítő és az egészségügyben tapasztalható hosszas várakozási időket csökkenteni szándékozó közösségi alapú alkalmazást fejlesztő vállalkozás, az ötletgazdákat az informatikai szakemberekkel összekötő szakember és informatikai nagyvállalat is. Az esemény nem titkolt célja a civilek és a startupok összehozása, közös ötletelés kezdeményezése és a Microsoft mesterséges intelligencián alapuló fejlesztéseinek, szolgáltatásainak ismertté tétele. Az együttműködések megalapozására az előadásokon túl a kerekasztal beszélgetések és a kávészünetek is lehetőséget teremtettek.

Az MVGYOSZ képviselői ígéretes együttműködést remélve a Skillversum nevű online karrier- és tudásmegosztó rendszert fejlesztő startuptól, javasolták az általuk fejlesztett felület akadálymentességi szempontú vizsgálatát és továbbfejlesztését. A rendszer jelenleg elsősorban az IT területre koncentrál mind az elérhető tananyagok, mind az állásajánlatok és kompetenciamérő tesztek tekintetében, ami kiváló lehetőség lehet az informatikai végzettségű vagy ezen a területen tanulmányokat folytató látássérült fiatalok számára is. Az elearning rendszer lehetőséget adhat továbbá a vak és gyengénlátó emberekkel, az IT-területre tekintettel különösen a vakok számítógép-hasz-

nalatával kapcsolatos szemléletformáló és információs tananyagok terjesztésére a zömében egyetemista felhasználók körében.

A Microsoft Magyarország munkatársaival folytatott beszélgetések során a szövetség képviselői felhívták a figyelmet a vak és gyengénlátó emberek mindennapjait megkönnyíteni hivatott, jellemzően még csak angol nyelven elérhető alkalmazások honosításának fontosságára, mivel a látássérült számítógép és okostelefon felhasználók között sokan vannak, akik nem ismerik az angol nyelvet. Beszélgetést folytattak továbbá arról, hogy milyen lehetőségei vannak a vállalatnak Magyarországon megváltozott munkaképességű, elsősorban látássérült szakembereket alkalmazni, ennek kapcsán pedig a cég képviselőinek figyelmébe ajánlották többek között az Informatika a Látássérültekért Alapítvány szolgáltatásait.

A Microsoft Magyarország és az MVGYOSZ is tagja az Innovációs és Technológiai Minisztérium által 2018 októberében létrehozott Mesterséges Intelligencia Koalíciónak, melynek célja, hogy Magyarország a mesterséges intelligencia fejlesztések és alkalmazások terén mielőbb Európa élvonalába kerüljön.

Németh Orsolya

Gül Baba Türbéje - minden érzékre ható élmény

A Gül Baba Türbéje Örökségvédő Alapítvány felkérésére dr. Nagy Sándor elnök, Erhart Péter és Németh Orsolya akadálymentesítési ügyekkel foglalkozó munkatársak, valamint Baráth Barbara elnöki asszisztens ellátogatott a Budapest II. kerületében található Gül Baba Türbéjébe.

Az alapítvány ügyvezetőjével és az üzemeltetést végző kollégáival folytatott találkozó

célja az volt, hogy a múzeum munkatársai olyan környezetet, tárlatvezetést és egyéb programokat biztosítsanak a vak és gyengénlátó látogatóknak, ami akadálymentes és élménygazdag kikapcsolódást biztosít. Ehhez kérték az MVGYOSZ együttműködését és javaslatait.

Dr. Nagy Sándor és az akadálymentesítéssel foglalkozó munkatársak tájékoztatták a múzeum tárlatvezetőit és üzemeltetésért felelős munkatársait a kiállítások akadálymentesítésének eszközeiről, így többek között javasolták audio-guide rendszer vagy applikáció fejlesztését, tapintható műtárgy másolatok készíttetését, minél több eredeti műtárgy megtapintásának biztosítását és Braille információs füzet kiadását. Felhívták a figyelmet az intézmény honlapjának szabvány szerinti akadálymentes kialakítására és a gyengénlátó látogatók akadálymentesítési igényeire, mint például a lépcsőélek kontrasztos jelölése.

Az állandó és időszakos kiállítások, valamint a kapcsolódó programok szervezése során a múzeum munkatársai igyekeznek minden érzékre ható élményeket nyújtani. Ilyen például a török tea és kávé, valamint a híres rózsaszörp megkóstolása, a rózsa- és levendulakert meglátogatása, a dervisek jellegzetes hangszereinek kipróbálása, de tervezik korhű ruhákat bemutató esemény megszervezését is. A múzeum nemrég már fogadott látássérült csoportot, a visszajelzések és tapasztalatok pedig kölcsönösen pozitívak voltak.

Az MVGYOSZ munkatársai hamarosan alaposabban bejárják a türbe és környéke épületeit és kertjeit, hogy javaslatokat tegyenek az akadálymentes és biztonságos, ugyanakkor élményt nyújtó környezet kialakítására. Mindkét fél célja a hosszú távú együttműködés a látássérültek akadálymentes múzeumi élményének biztosítása érdekében.

Németh Orsolya

Remek ötlettel állt elő a Lego: látássérülteknek fejlesztett speciális kockákat

A Braille-írást lehet az új készlettel tanulni.

A LEGO Alapítvány és a LEGO Csoport kifejlesztette a LEGO® Braille Kockák prototípusát. Közleményükben azt írják, ez segít a vakoknak és a látássérülteknek Braille-írást tanulni játékos és érdekes módon. A projektet a párizsi Fenntartható Márkák Konferenciáján mutatták be.

A koncepciót először a Dán Vakok és Látássérültek Szövetsége vetette fel 2011-ben, majd 2017-ben a brazil Dorina Nowill Alapítvány a Vakokért ismét előterjesztette. Azóta a dán, a brazil, a brit és a norvég látássérültek szövetségeivel szoros együttműködésben alakították ki a prototípusokat, amelyeket ezekben az országokban már tesztelnek is.

A kockákat ugyanannyi számú bütyökkel látják el, mint amennyit a Braille ábécé betűi és számai tartalmaznak, miközben teljes mértékben kompatibilisek maradnak a LEGO rendszerrel. Annak érdekében, hogy ez az eszköz a látó tanárok, diákok és családtagok számára is egyaránt használható legyen, minden kockán nyomtatva is szerepel majd az adott betű vagy karakter is.

A végleges készlet várhatóan 2020-ban jelenik meg.

https://hvg.hu/kkv/20190425_Elkepeszto_otlettel_allt_elo_a_Lego_latas-serulteknek_fejlesztett_specialis_kockakat

Kiderült, miért hallanak jobban a vakok

A Washingtoni Egyetem és az Oxfordi Egyetem kutatásai bizonyították be, amit bizonyos szinten már eddig is tudunk: a vakok jobban hallanak, mint a látó emberek, és ügyesebben navigálnak a világban csak a hangokra hivatkozva. A tudósok szerették volna megérteni, pontosan hogyan történik mindez, ezért születésüktől fogva vak, vagy nagyon fiatal korukban látásukat veszített embereket vizsgáltak egészséges kontrollcsoporttal szemben. Mindkét kutatás MRI használatával készült, de a szakértők nemcsak azt vizsgálták, hogy milyen neuronok vesznek részt az érzékelésben, hanem azt is, hogy milyen érzékenyek a hangfrekvencia változására.

Az első kutatás a *Journal of Neuroscience* tudományos folyóiratban jelent meg, és bebizonyította, hogy a látássérültek agya sokkal érzékenyebb a hanghullámok apró változásaira, mint azoké, akik egészségesek. A hallókéreg ugyanis finomhangol a vakok esetében, azaz jobban meg tudja különböztetni a kis frekvenciaváltozásokat is. „Ez az első kutatás, ami kimutatja, hogy a vakság miatt a hallókéreg képes a plaszticitásra” – írta egy sajtóközleményben Ione Fine, a Washingtoni Egyetem pszichológusa, a tanulmány egyik szerzője.

A plaszticitás egyébként az agy anatómiai és funkcionális változásra való képességét jelenti, vagyis azt, hogy bizonyos ingerek és szükségletek hatására képes az idegi kapcsolatokat átrendezni és újrafunkcionálni. „Ez azért fontos, mert a hallókéreg az agy azon szerve, amely a vakoknál és a látóknál is ugyanazt a hallható információt fogadja be. A vakoknál viszont a hangokból több információ kivonására van szükség, ennek hatására ez az agyterület képes eszerint fejlődni.”

A kutatók azt is fontosnak tartják, hogy az eredmények bebizonyítják: a babák agya a környezetre válaszul fejlődik.

A második kutatás, amely szintén a *Journal of Neuroscience* folyóiratban jelent meg, arra koncentrált, hogy a születésüktől fogva vakok, vagy azok, akik nagyon korán veszítették el a látásukat, hogyan érzékelik a térben mozgó objektumokat. A résztvevőknek Morze-jelekhez hasonló hangokat kellett figyelniük, miközben a kutatók monitorozták az agyuk idegválaszát. A kódok kisebb és nagyobb frekvencia eltérésekkel érkeztek, a hallgatás közben pedig MRI géppel rögzítették a résztvevők agyi aktivitását. Kiderült, hogy a vak alanyoknál a hallókéreg sokkal érzékenyebb volt a frekvenciaváltozásokra, vagyis a kisebb eltéréseket is könnyebben vette észre.

Egy látó embernek nincs szüksége ennyire kifinomult hallásra, hiszen ott van számára a látás, ami kiegészíti az információkat, de a vakoknak erre nincs lehetőségük. Mivel számukra csak a hangok nyújtanak információkat, a hallókéregnek ehhez kellett alkalmazkodnia.

Egy harmadik, a *Proceedings of the National Academy* tudományos folyóiratban megjelent kutatás azt is vizsgálta, hogy az agy hMT+ jelzéssel ellátott területe képes-e segíteni a vak embereknek a térbeli mozgás érzékelésében. A résztvevőknek ugyanúgy különböző frekvenciájú hangokat kellett meghallgatniuk, de ezek a hangok most úgy voltak megszerkesztve, mintha a kibocsátói mozogtak volna a térben. A korábbi kutatási eredményeket alátámasztotta, hogy a hMT+ is több információt nyert ki a hangokból a vakoknál, mint a látó embereknél.

A kutatás során az is kiderült, hogy a hMT+ ugyanúgy érzékeny volt a hangok frekvenciájára, mint a térbeli mozgásra. Ez azért fontos, mert a hMT+ egy vizuális kérgi terület, azaz alapvetően a látásban játszik szerepet. A kutatók kimutatták, hogy az ilyen agyi területek is segítik a vakokat abban, hogy jobban dolgozzák fel a hangok információit.

Az utolsó kutatásban voltak olyan alanyok is, akik születésüktől fogva vakok voltak, de azóta műtét következtében már látnak – az ő agyuk is úgy működött még, mintha vakok volnának, ez igazolta a kutatók számára, hogy a változások már nagyon korai életszakaszban kialakulnak.

A kutatások arra is választ adnak, hogy a vakok milyen korai életszakaszban kezdenek el többet felfogni hallás által a világból, mint a látó társaik. Ahogy az egyik ilyen alany kifejtette a kutatóknak: „te a szemeddel látsz, én a fülemmel”

Nagy Nikoletta

<https://24.hu/tudomany/2019/04/23/vaksag-hallas-latas-hallokereg-agyi-aktivitas-hallasjavulas/>